

Ár 2011, 24. júní er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Guðlaug B. Ólafsdóttir, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Jóhann Tómas Sigurðsson

Fyrir er tekið **mál nr. 7/2011**:

M
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F hér eftir nefndur varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd þann 18. febrúar 2011 með kvörtun sóknaraðila dagsettri 16. febrúar 2011. Kvörtunin var send varnaraðila í bréfi dags. sama dag og kvörtun barst og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 15. mars 2011. Svör varnaraðila voru send sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 22. mars 2011 og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum og bárust þær með tölvubréfi dags. 22. mars 2011. Formaður nefndarinnar vék sæti vegna vanhæfis og tók varaformaður við málinu.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 15. apríl, 20. og 27. maí, 10. og 24. júní 2011.

II.

Málsatvik.

Þ. 24. júlí 2009 skrifaði sóknaraðili undir yfirlýsingu um sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttarláns á tékkareikningi þar sem skuldari var dóttir sóknaraðila. Þann 24. janúar 2011 krafði sóknaraðili varnaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðarinnar. Þeirri kröfu hafnaði varnaraðili með bréfi dags. 1. febrúar 2011. Í framhaldi af því beindi sóknaraðili kvörtun til úrskurðarnefndar um fjármálafyrirtæki.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila frá 24. júlí 2009 um sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslum á yfirdráttarláni skuldara að upphæð kr. 3.000.000,- til F verði felld úr gildi.

Sóknaraðili byggir á því að fulltrúar varnaraðila hafi í samskiptum við hann látið undir höfuð leggjast að gera honum nokkra þá grein fyrir fjárhagsstöðu skuldara sem máli hefðu skipt þar sem ekkert greiðslumat hafi verið framkvæmt á lántaka. Jafnframt vísar sóknaraðili til þess að aðkoma hans að málinu hafi fyrst og fremst snúið að innri formsatriðum hjá bankanum. Sóknaraðili hafi verið fenginn til að skrifa undir ábyrgðaryfirlýsinguna með stuttum fyrirvara og hafi haft nánast enga

vitneskju um málavöxtu. Þá hafi sóknaraðili á áratugalöngum ferli sínum sem viðskiptavinur sóknaraðila aldrei gengist í ábyrgð fyrir annan mann. Sóknaraðili kveður varnaraðila hafa brotið gegn ákvæðum 4. og 5. gr. laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009 með því að greiðslumeta ekki skuldara og sinna ekki upplýsingaskyldu sinni gagnvart sóknaraðila. Sóknaraðili telur að með því að varnaraðili hafi þannig svipt sóknaraðila þeim rétti sem honum eru tryggð sem ábyrgðarmanni með lögum nr. 32/2009 hafi bankinn fyrirgert öllum réttindum sínum sem hann ella hefði getað byggt á gagnvart sóknaraðila sem ábyrgðarmanni. Beri því að ógilda ábyrgðaryfirlýsinguna.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Byggir varnaraðili andmæli sín fyrst og fremst á því að sóknaraðila hafi verið fullkunnugt um erfiða fjárhagsstöðu dóttur sinnar, en yfirdráttarlánið hafi verið tekið til að koma í veg fyrir fjárnám á eign hennar. Kveður varnaraðili að greiðslumat á lántaka hafi legið fyrir í formi framlagningu gagna um sölu á eign þar sem andvirði sölunnar átti að greiða upp lánið. Sóknaraðila hafi þannig verið ljóst að aldrei hafi staðið til að endurgreiðsla yfirdráttarláns hvíldi á greiðslugetu lántaka af framtíðartekjum að frádregnum útgjöldum, heldur einvörðungu á væntanlegu söluverði eignarinnar. Tilgangur greiðslumats sé að ábyrgðarmaður sé upplýstur um tilgang láns og geri sér ljósa áhættu sína af því að ganga í ábyrgðina. Form greiðslumats sé ekki bundið í lög. Ef þau gögn sem ábyrgðarmanni eru tiltæk þjóni hlutverki greiðslumats standi lög ekki til þess að ógilda ábyrgð. Þá vísar varnaraðili til dóms Héraðsdóms í máli nr. E-13703/2009 þar sem sjálfskuldarábyrgð var talin í fullu gildi þrátt fyrir að greiðslumat hafi farið fram eftir að sjálfsskuldarábyrgðaryfirlýsing var undirrituð þar sem talið var að miða verði við efni sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingarinnar sjálfrar um að greiðslumat hafi farið fram og að það hafi verið kynnt ábyrgðaraðila. Hér hafi sóknaraðili ritað undir sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingu um að greiðslumat hafi farið fram og að það hafi verið kynnt honum.

VI.

Niðurstaða.

Aðila greinir á um gildi ábyrgðaryfirlýsingar, dags. 24. júlí 2009, um sjálfskuldarábyrgð til tryggingar yfirdráttarláni á tékkareikningi dóttur sóknaraðila. Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðaryfirlýsingin verði felld úr gildi. Byggir sóknaraðili kröfu sína á því að ekki hafi farið fram lögbundið mat á greiðslugetu greiðanda sem ábyrgðarmanni hafi verið kynnt áður en hann tókst á hendur ábyrgðina. Sóknaraðili byggir enn fremur á því að varnaraðili hafi ekki staðið við lögbundna upplýsingaskyldu sína. Með þessu hafi varnaraðili brotið gegn lögum um ábyrgðarmenn nr. 32/2009.

Lög nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn tóku gildi þ. 4. apríl 2009. Þau atvik er mál þetta er reist á urðu eftir gildistöku laganna.

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 32/2009 er markmið laganna að setja reglur um ábyrgðir einstaklinga, draga úr vægi ábyrgða og stuðla að því að lánveitingar verði miðaðar við greiðslugetu lántaka og hans eigin tryggingar. Lögin gilda um lánveitingar þar sem ábyrgðarmaður gengst í ábyrgð til tryggingar efnudum lánataka.

Í málinu liggur fyrir að varnaraðili lét ekki gera sérstakt mat á greiðslugetu skuldara skuldabréfsins. Aðila greinir á um hvort sóknaraðila hafi verið kunnugt um greiðslugetu skuldara en varnaraðili heldur því fram að sóknaraðila hafi verið kunnugt um greiðslugetu skuldara þar sem að fram hafi verið lögð gögn um að skuldari ætlaði að selja eign til að standa straum af láninu sem tekið hefði verið til að koma í veg fyrir nauðungarsölu á fasteign skuldara. Þessu hefur sóknaraðili algerlega vísað á bug og kveðst ekki hafa verið upplýstur um fjárnám í eign skuldara og ekki hafa séð nein þau gögn um sölu sem varnaraðili fullyrðir að hann hafi séð.

Um þá málsástæðu varnaraðila að greiðslumat hafi legið fyrir í formi gagna um sölu á eign sem renna ætti til greiðslu lánsins verður að líta til þess að ákvæði 4. gr. laga nr. 32/2009 mælir fyrir um skyldu lánveitanda til að láta meta greiðsluhæfi lántakanda og að greiðslumatið skuli byggt á viðurkenndum viðmiðum. Þá mælir 5. gr. laganna fyrir um ítarlega upplýsingaskyldu lánveitanda áður en ábyrgðarsamningur er gerður þ.á.m. um greiðslugetu lántaka, sbr. b. lið 1. mgr. 5. gr. laganna. Þá ber að líta til markmiða laganna sem eru að draga úr vægi ábyrgða og stuðla að því að lánveitingar verði miðaðar við greiðslugetu lántaka og hans eigin tryggingar. Þá ber að líta til þess að engin gögn liggja fyrir í málin sem sýna að sóknaraðili hafi fengið að sjá nein þau gögn eða upplýsingar sem hefðu gert honum kleift að meta greiðsluhæfi skuldara.

Það er óumdeilt að ekkert sérstakt greiðslumat fór fram á greiðsluhæfi skuldara af hálfu bankans og af því leiðir að ekkert slíkt greiðslumat var kynnt sóknaraðila áður en hann gekkst undir sjálfskuldarábyrgðina. Varnaraðili heldur því hins vegar fram að gögn um væntanlegt söluandvirði eignar hafi legið fyrir og falið í sér greiðslumat en sóknaraðili hefur alfarið neitað vitneskju um tilvist slíkra gagna. Ef varnaraðili leit svo á að vænt söluandvirði eignarinnar myndi renna til greiðslu lánsins bar varnaraðila að tryggja það með tiltækum ráðum að þær greiðslur myndu standa til greiðslu á láninu. Það að hann gerði það ekki bendir til þess að varnaraðili hafi reitt sig á sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila ef til greiðslufalls kæmi.

Eins og fram kemur í athugasemdum við frumvarp til laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009 byggja löggin á vernd ábyrgðarmanna og formfestu og faglegum vinnubrögðum við gerð lánasamninga þar sem krafist er ábyrgðarmanna til þess að ábyrgðarmenn geti tekið upplýsta ákvörðun um þá áhættu sem þeir takast á hendur með því að ganga í persónulega ábyrgð vegna fjárskuldbindinga þriðja manns. Vanræksla á upplýsingaskyldu við samningsgerð getur leitt til þess að ábyrgðarmaður verði ekki bundinn við samning sinn. Þá eru löggin sett í þeim tilgangi að jafna þann aðstöðumun einstaklinga gagnvart lánastofnunum að því er varðar sérfræðikunnáttu á sviði lánaviðskipta.

Í máli þessu hefur varnaraðila ekki tekist að sýna fram á að greiðslumat hafi verið kynnt sóknaraðila áður en samningur var gerður og að sóknaraðili hafi þannig getað metið þá áhættu sem hann tókst á hendur við með ábyrgðaryfirlýsingu sinni og ber varnaraðili því hallann af þeim sönnunarskorti. Skilyrði 4. og 5. gr. laga nr. 32/2009 um gerð greiðslumats á skuldara og upplýsingaskyldu voru því ekki uppfyllt af hálfu varnaraðila.

Með vísan til 4. og 5. gr. laga nr. 32/2009 er fallist á kröfu sóknaraðila um að fella úr gildi ábyrgðaryfirlýsingu sóknaraðila frá 24. júlí 2009 um sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslum á yfirdráttarláni skuldara að upphæð kr. 3.000.000.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Yfirlýsing sóknaraðila, M, frá 24. júlí 2009 um sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslum á vegna yfirdráttar A, á tékkareikningi nr. X í útibúi F Reykjanesbæ, að upphæð kr. 3.000.000,- til F er felld úr gildi.

Reykjavík, 24. júní 2011.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir
Jóhann Tómas Sigurðsson